

DE BELANGRIJKSTE EINDTERMEN VAN DEZE LES

- 10 De leerlingen kunnen de volgende tekstsoorten voor leeftijdsgenoten lezen (verwerkingsniveau: beoordelen):
- brieven;
 - informatieve teksten, inclusief informatiebronnen.

- 15 De leerlingen kunnen de volgende tekstsoorten produceren (verwerkingsniveau: structureren): een informatief stuk voor bekende leeftijdsgenoten.

- 22 Met het oog op doeltreffende communicatie kunnen de leerlingen in voor hen relevante en concrete taalgebruikssituaties reflecteren op:
- normen, houdingen, vooroordelen en rolgedrag via taal;
 - hun taalhandelingen;
 - taalgedragsconventies.

Les 13: Houd rekening met je doelpubliek!

De begrippen teksttype, zender en ontvanger worden best kort opgefrist voor de leerlingen aan de opdrachten beginnen.

In deze les staan veel teksten. Als voorbereiding op de les kun je de leerlingen de teksten thuis al laten lezen.

Alternatieve werkvorm

De leerlingen kunnen de leerstof van deze les zelfstandig verwerken en verwerven met behulp van de BZL-fiche.

Frappant online: leerkracht

Les 13 – BZL-fiche

- 1-3 Deze opdrachten kunnen de leerlingen best eerst zelfstandig voorbereiden.

- 1 Bij de bespreking van de opdracht is het belangrijk om de leerlingen te laten uitleggen waarom het taalgebruik wel of niet gepast is.

13 Houd rekening met je doelpubliek!

JE LEERT ... JE OEFENT ...

- je aanpassen aan het doelpubliek.
- je taalgebruik, inhoud en kanaal aanpassen.

- 1 Lees de teksttypes in het bronnenboek. Vul daarna de tabel in.

	TEKSTTYPE	ZENDER	ONTVANGER	GEPAST TAALGEBRUIK?
1	een uitnodiging	LO-leraars	leerlingen	☒ ja ☐ nee
2	een e-mail	Robbe Verplanck	An Peeters	☐ ja ☒ nee
3	een chatsessie	<geelzwart13> <prinZ6>	<geelzwart13> <prinZ6>	☒ ja ☐ nee

- 2 Lees de drie teksten over de dinosaurussen. Los daarna de vragen op.

- a Vergelijk de drie teksten m.b.v. de vragen in de tabel.

	WIE IS HET DOELPUBLIEK?	DE SCHRIJVER EN DE ILLUSTRATOR HIEDEN REKENING MET HET DOELPUBLIEK. WAARAAN MERK JE DAT?
Waar zijn ze gebleven?	☒ jonge lezers ☐ jongeren ☐ volwassenen	☒ eenvoudige zinnen ☐ uitgebreide inhoud ☐ lange zinnen ☒ gemakkelijke woorden ☒ meer tekeningen dan tekst ☐ wetenschappelijke termen ☒ speelse opmaak ☐ weinig illustraties
De dood van de dino's	☐ jonge lezers ☒ jongeren ☐ volwassenen	☒ eenvoudige zinnen ☒ uitgebreide inhoud ☐ lange zinnen ☐ gemakkelijke woorden ☐ meer tekeningen dan tekst ☐ wetenschappelijke termen ☒ speelse opmaak ☐ weinig illustraties
Dodelijke vulkanen	☐ jonge lezers ☐ jongeren ☒ volwassenen	☐ eenvoudige zinnen ☒ uitgebreide inhoud ☒ lange zinnen ☐ gemakkelijke woorden ☐ meer tekeningen dan tekst ☒ wetenschappelijke termen ☐ speelse opmaak ☒ weinig illustraties

- b Ga in de teksten op zoek naar synoniemen voor deze woorden.

vermoedelijk

waarschijnlijk

de groei

de toename

de hint

de aanwijzing

de kleine planeet

de asteroïde

de ongeboren vrucht

de foetus

over de hele wereld

wereldwijd

EINDTERMEN

10, 12*, 13, 15, 17*, 18, 19*, 21, 22, 23, 24, 25

GO!	OVSG	VVKSO
3, 18, 20, 21, 25, 26, 32, 33, 34, 35, 36, 38	1, 2, 3, 17, 18, 20, 22, 23, 25, 26, 27, 29, 30, 37, 38, 39, 40, 43	1, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 TAALGEBRUIK/ TAALSYSTEMATIEK TG 1, TG 2, TG 5, TG 10, TG 11, TG 12 TS 3, TS 14, TS 15

DOMEINEN

- lezen
- lezen – kijken
- schrijven

Media

- werkboek
- bronnenboek
- vademecum
- Frappant online: leerling
- Frappant online: leerkracht

3 Het communicatiemodel

13 Houd rekening met je doelpubliek!

24 Tekstdoel en tekstsoort

31 Non-verbale communicatie

46 Fictie en non-fictie

54 Leesdoel en leesstrategie

reusachtig gigantisch
de steen uit de ruimte die op de aarde neerstort de meteoriet
de uitbarsting de eruptie
uitspuwen uitbraken

3 Bepaal voor elke advertentie het doelpubliek.

	ADVERTENTIE 1	ADVERTENTIE 2	ADVERTENTIE 3	ADVERTENTIE 4	ADVERTENTIE 5	ADVERTENTIE 6
doel- publiek	volwassenen met kinderen	kinderen en jongeren	volwassenen	jongeren	jongeren	volwassenen met kinderen

4 Een producent van computerspellen voor kinderen wil reclame maken en een zo groot mogelijk publiek bereiken. Welke kanalen kan hij gebruiken?

tijdschriften voor kinderen, televisie, internetreclame

Doelpubliek

De zender kiest het **taalgebruik**, de **inhoud** en het **kanaal** dat past bij het **doelpubliek**.

Bv. Peuters spreek je anders aan dan tieners. → taalgebruik

Een gedetailleerde beschrijving van een nieuwe motor voor garagisten is minder geschikt voor kapsters. → inhoud

Reclame voor auto's heeft weinig effect in een tijdschrift voor kinderen. → kanaal

5 Stel je in de plaats van de ontvanger. Wat is er in de onderstaande berichten minder gepast?

September week 32
MAANDAG

Liefste ouders
Jullie dochter was vandaag tijdens de les vreselijk onbeleefd.
Ze stoorde door me voortdurend te onderbreken en ze had
haar boeken niet bij zich. Ik wil dat haar houding verandert
en dat ze tegen de volgende les haar notities bijwerkt.
Dikke kus
Jeanine Timmermans

Geachte grootmoeder

Met dit schrijven wil ik u bedanken voor het geschenk dat u me gaf
ter gelegenheid van mijn twaalfde verjaardag. Ik hoop u spoedig weer
te ontmoeten.

Met de meeste hoogachting
Nicola

- tekst 1 De aanspreking en de slotformule zijn niet gepast.
- tekst 2 Het kanaal is niet gepast.
- tekst 3 De formele taal past niet bij de ontvanger.

3 Alternatieve werkvorm

Vraag de leerlingen om zelf op zoek te gaan naar drie teksttypes bedoeld voor telkens een ander doelpubliek.

Differentiatie

Gemakkelijke opdracht: doelpubliek: jonge lezers, jongeren, volwassenen.

Moeilijke opdracht: doelpubliek verfijnen: meisjes, bejaarden, sporters, mensen die willen vermageren, muzikliefhebbers ...

5 Laat de leerlingen zelf voorbeelden geven van situaties waarbij ze de communicatie minder gepast vonden.

6 Deze schrijfpdracht kun je de leerlingen per twee laten maken.

b Omwille van de taalfout is deze tekst niet gepast om naar de burgemeester te sturen.

6 Herschrijf de teksten die in je bronnenboek staan, zodat ze passen bij het opgegeven doelpubliek. Een voorbeeld helpt je op weg.

Herschrijf tekst 1 voor kinderen uit de tweede graad van de lagere school.

Wat pas je aan?

- de inhoud? ☒
- de taal? ☒
- het kanaal? ☐

Bv.

De Afrikaanse gorilla is de grootste van de apen. Een volwassen mannetje wordt twee meter en weegt 180 kg. Zijn armen kunnen wel 2,5 meter breed zijn. Hij ziet er wel gevaarlijk uit, maar eigenlijk is het een vriendelijk dier.

a Herschrijf de tekst over de formule 1-wagens voor tienjarige jongens.

Wat pas je aan?

- de inhoud? ☒
- de taal? ☒
- het kanaal? ☐

.....

.....

.....

.....

.....

b Verzorg voor de kunstacademie een uitnodiging die naar de burgemeester gestuurd kan worden.

Wat pas je aan?

- de inhoud? ☒
- de taal? ☒
- het kanaal? ☒

.....

.....

.....

.....

.....

Evaluatie

Online vind je een test bij deze les.

Frappant online: leerkracht

Les 13 – Test

Les 13 – Correctiesleutel test